

**Belgische Kamer
van Volksvertegenwoordigers**

GEWONE ZITTING 1997-1998 (*)

13 NOVEMBER 1997

WETSVOORSTEL

**tot regeling van de strafrechtelijke
aansprakelijkheid van ministers**

AMENDEMENTEN

**N° 1 VAN DE HEREN BOURGEOIS EN VAN
HOOREBEKE**

Artikel 1

Het woord « als » weglaten.

VERANTWOORDING

Het gaat hier niet om een aangelegenheid die gelijk is op een aangelegenheid bedoeld in artikel 74 van de Grondwet, maar om een aangelegenheid bedoeld / opgenomen in dit artikel van de Grondwet.

**N° 2 VAN DE HEREN BOURGEOIS EN VAN
HOOREBEKE**

Art. 3

Dit artikel weglaten.

Zie :

- 1274 - 97 / 98 :

— N° 1 : Wetsvoorstel van Mevr. de T'Serclaes.

(*) Vierde zitting van de 49° zittingsperiode.

**Chambre des Représentants
de Belgique**

SESSION ORDINAIRE 1997-1998 (*)

13 NOVEMBRE 1997

PROPOSITION DE LOI

**réglant la responsabilité pénale
des ministres**

AMENDEMENTS

**N° 1 DE MM. BOURGEOIS ET VAN
HOOREBEKE**

Article 1er

**Dans le texte néerlandais, supprimer le mot
« als ».**

JUSTIFICATION

Il ne s'agit pas, en l'espèce, d'une matière analogue à celles visées à l'article 74 de la Constitution, mais bien d'une matière visée, énoncée dans cette disposition constitutionnelle.

**N° 2 DE MM. BOURGEOIS ET VAN
HOOREBEKE**

Art. 3

Supprimer cet article.

Voir :

- 1274 - 97 / 98 :

— N° 1 : Proposition de loi de Mme de T'Serclaes.

(*) Quatrième session de la 49° législature.

VERANTWOORDING

1. Zoals blijkt uit mijn amendementen op het voorstel tot herziening van artikel 103 van de Grondwet, ben ik voorstander van de bevoegdheid van het hoogste hof voor de berechting van ministers.

Het voorgestelde artikel is trouwens ongrondwettig.

— Artikel 111 van de Grondwet bepaalt immers :

« De Koning kan aan een door het Hof van Cassatie veroordeeld minister of lid van een gemeenschaps- of gewestregering geen genade verlenen dan op verzoek van de Kamer van volksvertegenwoordigers of de betrokken Raad. ».

— Artikel 147 van de Grondwet bepaalt : « Er bestaat voor geheel België een Hof van Cassatie.

Dit Hof treedt niet in de beoordeling van de zaken zelf, behalve bij het berechten van ministers en leden van de gemeenschaps- en gewestregeringen. ».

2. Men ziet geen enkele reden om ook de berechting van overtredingen en verkeersovertredingen toe te vertrouwen aan de algemene vergadering van het hof van beroep te Brussel.

Nu reeds kan voorspeld worden dat de loodzware procedure, de vereiste toestemming van de Kamer van volksvertegenwoordigers (ook voor de rechtstreekse dagvaarding naar aanleiding van een verkeersovertreding !) en de speciale samenstelling van het hof van beroep, *de facto* tot een strafrechtelijke immuniteit van ministers voor kleine overtredingen zullen leiden.

Dit is onaanvaardbaar uit rechtstatelijk oogpunt en vanuit het oogpunt van de rechten van het slachtoffer. Het slachtoffer zal immers bij seponering van de zaak, bij het huidige stilzwijgen van de wet, geen middel hebben om zijn burgerlijke vordering in te leiden.

3. Het tweede lid is in strijd met het gelijkheidsbeginsel. Men ziet geen enkele verantwoording voor het toekennen van een voorrecht van rechtsmacht aan ministers voor de vervolging en berechting van misdrijven gepleegd buiten de uitoefening van hun ambt.

N° 3 VAN DE HEREN BOURGEOIS EN VAN HOOREBEKE

(In bijkomende orde)

Art. 3

Dit artikel vervangen door wat volgt :

« Art. 3. — *Alleen het hof van beroep te Brussel is bevoegd om een minister te berechten in de gevallen bedoeld in het eerste lid van artikel 103 van de Grondwet.* ».

VERANTWOORDING

Overeenkomstig het derde lid van het voorstel tot wijziging van artikel 103 van de Grondwet, moet de wet alleen nog bepalen welk hof van beroep bevoegd is voor de berechting van ministers. In het eerste lid van hetzelfde voorstel zijn de gevallen waarin dit voorrecht van rechtsmacht geldt, reeds opgenomen. Het volstaat dus naar de Grondwet te verwijzen. Vanuit legistiek oogpunt is deze herhaling mijns inziens bovendien te vermijden.

JUSTIFICATION

1. On constatera, à la lecture de nos amendements à la proposition de révision de l'article 103 de la Constitution, que nous préconisons de déclarer la juridiction suprême compétente pour le jugement des ministres.

L'article proposé est du reste inconstitutionnel.

— L'article 111 de la Constitution dispose en effet que

« Le Roi ne peut faire grâce au ministre ou au membre d'un Gouvernement de communauté ou de région condamné par la Cour de cassation, que sur la demande de la Chambre des représentants ou du Conseil concerné. ».

— L'article 147 de la Constitution dispose qu'« Il y a pour toute la Belgique une Cour de cassation.

Cette Cour ne connaît pas du fond des affaires, sauf le jugement des ministres et des membres des Gouvernements de communauté et de région. ».

2. Nous ne voyons aucune raison de confier également le jugement d'infractions et d'infractions de roulage à l'assemblée générale de la cour d'appel de Bruxelles.

On peut prédire dès maintenant que les lourdeurs de la procédure, l'obligation d'obtenir l'autorisation de la Chambre des représentants (même pour la citation directe pour une infraction de roulage !) et la composition spéciale de la cour d'appel entraîneront, dans le chef des ministres, une immunité pénale de fait pour les infractions mineures.

Cela est inadmissible dans un Etat de droit et au regard des droits de la victime. La loi actuelle étant muette en l'espèce, la victime ne disposera, en cas de classement sans suite de l'affaire, d'aucun moyen pour introduire son action civile.

3. L'alinéa 2 est contraire au principe d'égalité. Il n'existe aucune raison d'accorder aux ministres un privilège de juridiction en matière de poursuite et de jugement d'infractions commises en dehors de l'exercice de leurs fonctions.

N° 3 DE MM. BOURGEOIS ET VAN HOOREBEKE

(En ordre subsidiaire)

Art. 3

Remplacer cet article par ce qui suit :

« Art. 3. — *La Cour d'appel de Bruxelles est seule compétente pour juger un ministre dans les cas visés à l'article 103, alinéa 1er, de la Constitution.* ».

JUSTIFICATION

Conformément à l'alinéa trois de la proposition de révision de l'article 103 de la Constitution, la loi doit uniquement désigner la Cour d'appel compétente pour le jugement des ministres. Les cas dans lesquels ce privilège de juridiction s'applique sont déjà énumérés à l'alinéa 1er de la proposition précitée. Il suffit donc de renvoyer à la Constitution, d'autant que légistiquement aussi, il paraît préférable d'éviter cette répétition.

N° 4 VAN DE HEREN BOURGEOIS EN VAN HOOREBEKE
(In bijkomende orde)

Art. 3

Dit artikel vervangen door wat volgt :

« Art. 3. — Alleen het hof van beroep te Brussel is bevoegd om een minister te berechten, zowel tijdens als na zijn ambtstermijn, voor de misdrijven door hem gepleegd bij de uitoefening van zijn ambt.

Hetzelfde geldt voor de berechting van een minister tijdens zijn ambtstermijn wegens de misdrijven die door hem buiten de uitoefening van zijn ambt gepleegd zijn. ».

VERANTWOORDING

Net zoals mijn amendement in bijkomende orde op het eerste lid van het voorstel tot wijziging van artikel 103 van de Grondwet, is dit amendement een poging om de tekst van het voorstel in het Nederlands te schrijven in plaats van in « Frans met Vlaamse woorden » (J. Leliard).

Het is correcter te schrijven « bij » de uitoefening van het ambt (zie J. Leliard, « De taal van de grondwetswijziging en de aanverwante teksten in het Staatsblad van 1 maart 1997, RW 1997-1998, blz. 68).

Trouwens in de toelichting bij het voorstel tot herziening van artikel 103 van de Grondwet wordt ook het woord « bij » gebruikt.

De aanvoegende wijs « mochten hebben gepleegd » heeft volgens Leliard weinig zin : « als zulke feiten worden gepleegd, moeten ze worden bestraft ongeacht of dat plegen al dan niet waarschijnlijk of, in voorkomend geval, verwonderlijk is. Aan zodanig gevoel kan uiting worden gegeven in een commentaar, of in een memorie van toelichting. » (J. Leliard, o.c., blz. 69).

Ten einde elke verwarring tussen « tijdens de uitoefening » en « bij/in de uitoefening » te vermijden, is het veel beter te schrijven « tijdens de ambtstermijn » (J. Leliard, o.c., blz. 68).

N° 5 VAN DE HEREN BOURGEOIS EN VAN HOOREBEKE

Art. 4

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

In geval van aanvaarding van mijn amendement n° 3 tot vervanging van het tweede lid van het voorgestelde artikel 103 van de Grondwet, is artikel 4 van het wetsvoorstel overbodig.

Het lijkt me logisch in de Grondwet in te schrijven voor welke misdrijven ministers kunnen vervolgd worden.

N° 4 DE MM. BOURGEOIS ET VAN HOOREBEKE
(En ordre subsidiaire)

Art. 3

Remplacer le texte néerlandais de cet article par ce qui suit :

« Art. 3. — Alleen het hof van beroep te Brussel is bevoegd om een minister te berechten, zowel tijdens als na zijn ambtstermijn, voor de misdrijven door hem gepleegd bij de uitoefening van zijn ambt.

Hetzelfde geldt voor de berechting van een minister tijdens zijn ambtstermijn wegens de misdrijven die door hem buiten de uitoefening van zijn ambt gepleegd zijn. ».

JUSTIFICATION

Tout comme mon amendement en ordre subsidiaire à l'alinéa 1er, de la proposition de révision de l'article 103 de la Constitution, le présent amendement tend à réécrire en néerlandais un texte rédigé en « néerfrçais » (« Frans met Vlaamse Woorden »/J. Leliard).

Il est plus correct d'écrire « bij » de uitoefening van het ambt (Voir J. Leliard, « De taal van de grondwetswijziging en de aanverwante teksten in het Staatsblad van 1 maart 1997, RW 1997-1998, p. 68).

Au demeurant, la préposition « bij » est également utilisée dans la proposition de révision de l'article 103 de la Constitution.

Leliard estime que le conditionnel dans « mochten hebben gepleegd » n'a guère de sens : si de tels faits ont été commis, ils doivent être réprimés indépendamment du fait que le fait de commettre ces infractions est vraisemblable ou non ou, le cas échéant, étonnant. Ce type d'appréciation peut être exprimé dans un commentaire ou dans un exposé des motifs. » (J. Leliard, o.c., p. 69).

Afin d'éviter toute confusion entre « tijdens de oefening » et « bij / in de uitoefening », il est nettement préférable d'écrire « tijdens de ambtstermijn » (J. Leliard, o.c., p. 68).

N° 5 DE MM. BOURGEOIS ET VAN HOOREBEKE

Art. 4

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

En cas d'adoption de l'amendement n° 3 des mêmes auteurs tendant à remplacer l'alinéa 2 de l'article 103, proposé, de la Constitution, l'article 4 de la proposition de loi est superfétatoire.

Il me paraît logique de préciser dans la Constitution les infractions par lesquelles les ministres s'exposent à des poursuites.

N^r 6 VAN DE HEREN BOURGEOIS EN
VAN HOOREBEKE
(In bijkomende orde)

Art. 4

Het tweede lid weglaten.

VERANTWOORDING

Het tweede lid voegt niets nieuw toe aan het eerste lid en is gewoon de evidentie zelve.

N^r 7 VAN DE HEREN BOURGEOIS EN
VAN HOOREBEKE

Art. 5

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Dit is een overbodig artikel.

Een en ander volgt automatisch uit het eerste lid van het voorgestelde artikel 103 van de Grondwet dat het voorrecht van rechtsmacht beperkt tot de vervolging van ministers tijdens hun ambtstermijn.

N^r 8 VAN DE HEREN BOURGEOIS EN
VAN HOOREBEKE
(In bijkomende orde)

Art. 5

In dit artikel de volgende wijzigingen aanbrengen :

a) de woorden « de uitoefening van zijn ambt » vervangen door de woorden « zijn ambtstermijn »;

b) het woord « mochten » weglaten;

c) het artikel aanvullen als volgt : « en de be-rechting ».

VERANTWOORDING

Dit amendement bestaat uit :

— tekstverbeteringen;

— de aanvoegende wijs « mochten » dient vermeden te worden (zie reeds de verantwoording bij mijn amendementen op het voorgestelde artikel 103 van de Grondwet);

— als er toch opgesomd wordt, moet ook het verdere verloop van de procedure vermeld worden. De opsomming vermeldt trouwens evenmin de opsporingsdaden.

G. BOURGEOIS
K. VAN HOOREBEKE

N° 6 DE MM. BOURGEOIS ET VAN
HOOREBEKE
(En ordre subsidiaire)

Art. 4

Supprimer l'alinéa 2.

JUSTIFICATION

L'alinéa 2 n'ajoute rien à l'alinéa 1er et est l'évidence même.

N° 7 DE MM. BOURGEOIS ET VAN
HOOREBEKE

Art. 5

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Cet article est superfétatoire.

Ce qu'il prévoit se déduit automatiquement de l'alinéa 1er de l'article 103, proposé, de la Constitution, qui limite le privilège de juridiction à la poursuite de ministres pendant la durée de leurs fonctions.

N° 8 DE MM. BOURGEOIS ET VAN
HOOREBEKE
(En ordre subsidiaire)

Art. 5

Dans cet article, apporter les modifications suivantes :

a) dans le texte néerlandais remplacer les mots « de uitoefening van zijn ambt » par les mots « zijn ambtstermijn »;

b) remplacer le mot « aurait » par le mot « a »;

c) *in fine*, ajouter les mots « et le jugement ».

JUSTIFICATION

Le présent amendement tend à apporter des corrections formelles.

Il convient d'éviter le mode conditionnel (voir la justification des amendements des mêmes auteurs à l'article 103, proposé, de la Constitution).

S'il faut une énumération, il s'indique de mentionner la suite de la procédure. L'énumération ne mentionne du reste pas non plus les actes d'information.